

Věrnost a zrada v ohroženém městě. Prameny k politické komunikaci Českých Budějovic na počátku stavovského povstání (1618), Tomáš Sterneck (ed.), Prameny k českým dějinám 16.–18. století (= Documenta res gestas Bohemicas saeculorum XVI.–XVIII. illustrantia, Series A, Volumen II-3), Historický ústav, Praha 2019, 344s.

Od samého počátku rebelie, jež se rozhořela v polovině roku 1618, považovali reprezentanti vzbouřených českých evangelických stavů strategicky položené a dobře opevněné České Budějovice za mocnou překážku prosazování svého politického programu. Byli si velmi dobře vědomi jednoznačné početní převahy stoupců katolické církve mezi tamním obyvatelstvem a jejich naprosté dominance v lokálních mocenských strukturách. A tak už 25. června 1618 přistoupil čelný stavovský vojevůdce Jindřich Matyáš hrabě z Thurnu a Valsassiny k obléhání předního jihočeského královského města. Předcházela tomu jednání s budějovickými reprezentanty, která měla být podle Thurnových představ korunována otevřením městských bran. Místo toho však způsobila politický rozkol uvnitř ohrožené obce: mezi většinou měšťanů prosazující bezvýhradnou věrnost habsburské dynastii a konšelským sborem, v němž dočasně převážily kapitulantské hlasy. Během budějovické vnitroměstské konfrontace došlo k povážlivému otřesení autority vrcholného samosprávného orgánu, jehož členové však nebyli sesazeni z konšelských postů. Několika lokálním politikům se totiž podařilo městskou radu obrátit do tábora jednoznačných odpůrců stavovské revolty. Následující komunikace Budějovických s exponenty vzbouřených stavů se vyznačovala ostražitým taktizováním, ze kterého jednoznačně profitovalo královské město. Obléhatelé se nechali vmanipulovat do sofistikované diplomatické hry, na jejímž pozadí promarnili reálné šance na zdolání městských hradeb. O výsledku kampaně tak bylo rozhodnuto dříve, než zápas o České Budějovice na podzim 1618 přešel do otevřených ozbrojených střetů. Předložená kritická edice přináší unikátní soubor dokumentů, které se vztahují převážně k období od června do září 1618. Tyto prameny dosud nebyly uceleně zpřístupněny a obsahově vytěženy, ačkoliv svým významem dalece přesahují lokální kontext českobudějovického dění. Zásadně přispívají k hlubšímu poznání počátků české války, jež odstartovala sérii konfliktů, pro které se posléze prosadilo označení třicetiletá válka. Představené písemnosti, mezi nimiž má exkluzivní místo korespondence Budějovických se samotným Jindřichem Matyášem Thurnem, vrhají nové světlo na dramatické události v prvních měsících po pražské defenestraci z 23. května 1618. Přispívají tak k hlubšímu poznání období, kdy se jižní Čechy staly exponovaným prostorem soupeření mezi rebely a stoupcem habsburské dynastie. Tyto události do značné míry předznamenaly neúspěch stavovského povstání a měly dalekosáhlé důsledky pro další běh evropských dějin.